

‘Vakbond kan nog wel meer eisen’

Het loon moet met 14,3 procent omhoog. Dat eist vakbond FNV volgend jaar voor iedereen die werkt. Wat ga je daar van merken? Nou, dat hangt af van waar je werkt. En misschien moet je wel van baan veranderen.

JAN WESTERA

De loonsverhogingen vliegen je de laatste tijd om de oren, 12 procent bij de Gasunie, 14,5 procent bij Gasterra, bijna 9 procent bij de NS, en schilders, glaszetters en vastgoedonderhouders krijgen er volgend jaar 10,5 procent bij. „Het is een hoog percentage en we moeten hard werken om dit betaald te krijgen, maar we staan achter onze afspraken. Wij vinden dat dit past bij onze verantwoordelijkheid”, zegt Henk den Boer, bestuursvoorzitter bij Koninklijke OnderhoudNL over de loonsverhoging voor ‘zijn’ werknemers.

Toch reageren de werkgevers verenigd in VNO-NCW en MKB-Nederland nu eensgezind afwijzend op de eis van de FNV, die 14,3 procent meer loon wil en dat wil regelen in de cao’s via een automatische prijscompensatie. „Er is geen *one-size fits-all* looneis te plakken op alle cao’s. Dit soort structurele hoge looneisen helpt niet in de huidige onzekere economische situatie.”

Volgens de werkgeversorganisaties moet per cao bekeken worden wat verstandig en realistisch is. „Zeker in de huidige uitdagende tijden waarin sommige sectoren het zwaar hebben en de hoge prijzen maar beperkt krijgen doorberekend”. Vooral de automatische prijscompensatie noemen de werkgevers onverstandig, net zoals veel economen dat doen, stellen ze. Maar is dat laatste wel zo? Dat vragen we aan Joke van Dijk, hoogleraar arbeidsmarkt aan

FNV wil dat iedereen die werkt volgend jaar een fors hoger loon krijgt. Liefst 14,3 procent moet erbij. FOTO ANTON KAPPERS

de Rijksuniversiteit Groningen.

Is de eis van de FNV voor de Bühne of is het echt nodig voor de economie? Hoe realistisch is die eis?

„Ik vind het heel redelijk dat de vakbonden met forse looneisen komen om de koopkracht voor werknemers bij deze hoge inflatie te behouden. Dat is goed voor de werknemers en ook voor de economie omdat de bestedingen door consumenten toenemen omdat ze meer geld overhouden. De vakbonden zouden nog wel meer kunnen eisen dan de prijscompensatie, maar alleen als ook de arbeidsproductiviteit omhoog gaat doordat men harder of slimmer gaat werken met betere machines, software of een betere organisatie.”

Kun je die automatische prijscompensatie in alle cao’s ook maar voor een jaar laten gelden?

„Het kan voor één jaar, maar als ik de vakbonden was, zou ik automatische prijscompensatie vragen voor meerdere jaren. Door de vergrijzing

blijft de arbeidsmarkt voorlopig wel krap. Pas bij forse werkloosheid is prijscompensatie moeilijk haalbaar.”

De FNV beweert dat veel bedrijven ‘gelukkig’ ook kunnen betalen. De bond wijst op de personeelstekorten, en vindt dat er een momentum is van schaarste. ‘Mensen lopen weg als ze elders meer kunnen verdienen.’

„Veel bedrijven doen het inderdaad goed, dus die kunnen zo’n looneis ook wel betalen. En bedrijven die het niet kunnen betalen, zullen inkrim-

men, en vindt dat er een momentum is van schaarste. ‘Mensen lopen weg als ze elders meer kunnen verdienen.’

Waarom wil de FNV 14,3 procent meer salaris voor iedereen?

Anders dan in 2020, toen de FNV ook met een fikse eis (5 procent) tot loonsverhoging kwam, maakt de vakbond nu geen onderscheid meer tussen bedrijven die winst maken en bedrijven die het in deze nieuwste ‘crisis’ minder goed doen. „De lonen van onze leden moeten hun waarde behouden. Mensen werken harder, de prijzen zijn extreem toegenomen”, zegt FNV-vicevoorzitter Zakaria Boufangacha. „De winsten zijn in de afgelopen anderhalf jaar ook toegenomen. Als land zijn we sinds vorig jaar

weer wat rijker geworden. Onze leden moeten daar een eerlijk deel van terugzien. Maar zij gaan er flink op achteruit en betalen daarmee weer de rekening van een crisis. Door de torenhoge inflatie zien heel veel huishoudens hun lonen terugzakken naar het niveau van 1998. De overheidsmaatregelen repareren de inkomensdaling voor een deel, maar zij zijn grotendeels tijdelijk. De koopkracht van vooral mensen met een modaal inkomen wordt er nauwelijks mee gerepareerd.”

‘Veel bedrijven kunnen zo’n looneis ook wel betalen’

pen of sluiten. Zo werkt dat nu eenmaal in de economie. En in deze tijden van krappe arbeidsmarkt kunnen de werknemers die hun baan bij die bedrijven verliezen, meestal wel een baan vinden bij een ander bedrijf.”

Dreigt straks dat sectoren waar al personeelstekort is – zorg, horeca, onderwijs – en die niet mee kunnen gaan in die looneis, nog onaantrekkelijker worden om te gaan werken, waardoor het probleem daar nog groter wordt? Ontstaat zo een nog grotere kloof tussen sectoren met aantrekkelijke salarissen en sectoren die steeds minder interessant worden om te werken?

„Hogere lonen in het bedrijfsleven kunnen tot gevolg hebben dat werknemers in de zorg, het onderwijs of bij de overheid overstappen naar het bedrijfsleven. Dit kan worden gestopt door ook daar de lonen te verhogen. De overheid krijgt ook meer belastinggeld binnen als de economie goed draait en ze kan ook de belasting verhogen om het evenwicht tussen lonen in de marktsector en bij de overheid te bewaren. Politiek misschien wel lastig, maar zo werkt de economie, je moet keuzes maken en dan begrijp ik de eisen van de vakbond heel goed en dit is een goed moment voor ze.”

Wat gaan we merken als die looneis wordt ingewilligd?

„Ten eerste geeft je hogere loon je meer koopkracht. Verder zorgt het voor een herstructurering van de economie, waarbij de nuttigste zaken de minder nuttige gaan vervangen. Niks mis mee, *creative destruction* volgens de marktgerichte neoliberale econoom Joseph Schumpeter. Die stelt dat alleen technische innovatie voor de enige werkelijke bron van economische groei zorgt. Als voorbeeld wordt vaak een muziekstreamingdienst als Spotify genoemd, die het luisteren naar en bestellen en kopen van cd’s vervangt.”

En de gevreesde loonprijspiraal?

„Een loonprijspiraal vormt pas een risico als je in een recessie belandt. Daarom moet je automatische prijscompensatie niet voor eeuwig vastleggen, maar voor een aantal jaren en dan opnieuw bekijken.”